

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XXIV. Vnde oriatur, vt hæ potius creaturæ, quàm aliæ in Deo videantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

certo tempore conditum.

446. DICO 4. Vnusquisque beatus in diuina essentia videt quidquid spectat ad ordinem & seriem suam prædeterminationis; vi cuius vnusquisque videt & charitatem, qua Deus ab æterno ductus ipsum prædestinavit, & modum, quem in tempore tenuit ad illum vocandum iustificandumque; & media omnia tam naturalia, quàm supernaturalia, quæ in singulis occasionibus à principio ad finem vsque, ad hunc effectum consequendum, adhibuit, illum excitando, ad fidem vocando, iustificando, ad bonum promouendo, à malo præseruando, impedimenta tollendo, occasiones preparando, suam demum ipsius felicitatem & gloriam, qui est terminus & finis prædeterminationis, in Deo ipso videbit, iuxta gradum & perfectionem, quam Deus ab æterno prædefiniuit. Fundamentum est, quia totum hoc per se exigitur à pio desiderio sanctorum, & veluti integrans vnum obiectum beatitudinis, quatenus perfectius cognoscitur increata illa bonitas, quæ tam magnificè se gessit cum suis creaturis: quamuis non sit necesse, vt S. Thomas 3. contra Gent. cap. 59. in fine adnotauit, vt in Verbo prædeterminationem aliorum cognoscamus.

447. AD primum argumentum primæ sententiæ respondet Caietanus citatus in 3. p. S. Thomæ, intelligendum esse de visione Verbi causaliter, non formaliter, quia ex visione Verbi causatur notitia eorum, quæ ad statum vnus cuiusque beati spectant: est enim iure connaturalitatis debitum, vt videns Deum, simul videat ea, quæ cum statu ipsius sunt aliquo modo connexa. Quod autem non omnia videantur in Verbo formaliter, constat ex assertionem secundam, vnde primus & tertius locus intelligitur causaliter, alioqui non posset S. Thomas negare, preces, quas fulsi sunt Iusti in die iudicii, nunc videri à beatis in Verbo, & consequenter ipsum diem iudicii, contra expressam Christi auctoritatem. Secundus verò intelligitur formaliter solum quantum ad ea, quæ spectant ad seriem propriæ prædeterminationis, & notitiam mysteriorum fidei.

448. AD secundum in primis citatum Concilium Prouinciale tantum est, & nondum confirmatum auctoritate Pontificis, vt testatur Vasquez Disput. 50. cap. 5. in fine. Secundò explicari potest causaliter, quia sicut speculum per species, quas ab obiectis impressas recipit, ostendere potest alia distincta à se: ita Deus per virtutem producendi creaturas, quam habet à se, manifestare potest omnia beatis, non tamen necessariò, vt speculum, sed liberè; quod propterea speculum voluntarium nuncupatur. Atque ex his patet etiam ad rationem.

SECTIO XXIV.

Vnde oriatur vt hæc potiùs creature, quàm aliæ in Deo videantur?

449. **N**OTA questionem hanc, non esse de causa formali, nam hæc est talis visio numero, quæ ita repræsentat has creaturas, vt ex sua indiuidua ratione nequeat repræsentare alias; nec de causa morali, quæ sunt merita & status vnus cuiusque beati; nec de physica efficiente remota, quæ est voluntas Dei, decernentis hæc potiùs, quàm illa obiecta beato manifestare; sed de physica efficiente proxima, quæ duplex esse potest, aut lumen gloriæ, aut Diuina essentia, vt suppletiuum est per se ipsam immediatè speciei impressæ creaturarum.

450. **P**RIMA sententia id proximè refert in voluntatem Dei, modò has, modò illas creaturas beato manifestantis: est Bonauent. in tertio dist. 14. articulo 2. quæst. 3. Scoti quæst. 2. §. *Sed ista*. Fundamentum est, quia Diuina essentia vnitur intellectui beatorum vt speculum voluntarium: ergo quod hæc vel illa obiecta per visionem beatis manifestentur, proximè prouenit ex Dei essentia, hæc potiùs quàm illa beatis manifestare volentis.

451. **S**ECUNDA sententia id reducit ad lumen gloriæ magis aut minùs intensum: Est Richardi in 3. dist. 14. articulo 2. q. 3. Capreoli in 4. dist. 49. quæst. 6. art. 3. ad obiecta *Anreoli §. dicitur* 7. Caiet. 3. p. q. 10. art. 2. Bannez & Zumel 1. p. q. 12. ar. 8. Molinæ Disp. 5. memb. 1. Valentia puncto 6. Vasquez Disp. 50. c. 9. Probatum primò auctoritate S. Doctoris 1. p. q. 12. ar. 8. docentis, eò plures effectus in Deo videri, quò perfectius ipsius essentia videtur: & ad tertium, *multitudo*, inquit, *cognitorum in Deo consequitur modum videndi ipsum magis vel minùs perfectum*. Secundò, ratione, quia quò lumen gloriæ est intensius, vel remissius, eò magis vel minùs perfectè repræsentat obiectum primarium: sed quò magis vel minùs perfectè repræsentat obiectum primarium, eò plura vel pauciora repræsentat obiecta secundaria: ergo repræsentatio plurium vel pauciorum creaturarum in Deo oritur ex intensiore, vel remissiore lumine gloriæ.

452. **T**ERTIA sententia id tribuit lumini indiuidualiter diuerso: putat enim hæc sententia, intra eandem speciem luminis dari plura indiuidualiter diuersa, quorum vnum sit exigitiuum vnus, & non alterius creature: est Suarez lib. 2. de attributis diuinis c. 26. & 3. p. to. 1. Disp. 26. sect. 3. §. *Ex his ergo*, Granad. 1. p. tomo 1. tractat. 5. Disp. 12. Gonzalez 1. p. Disp. 31. num. 17. qui id solum affirmat de creaturis existentibus, nam de possibilibus sentit cum auctoribus primæ sententiæ. Probatum primò, quia hæc diuersa indiuiduatione luminum non implicat, & meliùs saluat præsentem difficultatem: ergo est asserenda.

Bonauent.
Scotus.

Richardus.
Capreolus.
Aureolus.
Caietanus.
Bannez.
Zumel.
Molina.
Valentia.
Vasquez.
S. Thomas.

Suarez.

Granadus.
Gonzalez.

Secundò quoniam hanc diuersitatem indiuidualem cogimur admittere in alijs qualitibus, ut duæ species repræsentantes duo indiuidua plus differunt, quàm duæ species eiusdem indiuidui: & charitas, quæ est in me, magis inclinatur ad amorem mei & meorum, quàm charitas, quæ est in te: & contrarietur & lumen, quod est in Petro, magis inclinatur ad notitiam eorum, quæ spectant ad Petrum, quàm quæ spectant ad alios.

453. QUARTA sententia id proximè refert ad concursum diuine essentie suppletis vicem speciei create, & nullo modo ad lumen. Est Arrubalis l. p. Disput. 26. Machin. Disput. 19. sectione 5. Fundamentum est, quia lumen est habitus, habitus autem extenditur ad omnia obiecta materialia, in quibus reperitur ratio obiecti formalis specificantis habitum: sed in qualibet creatura in Deo visa est ratio obiecti formalis specificantis lumen: ergo lumen extendi potest ad quamlibet creaturam in Deo visibilem. Maior constat. Minor assumpta patet, quia ratio obiecti formalis adæquatur habitui: ergo extenditur ad omnia, ad quæ extenditur habitus ipse. Minor subsumpta probatur, quia ratio formalis specificans lumen gloriæ est diuina essentia, ut exemplar creaturarum: quælibet autem creatura visibilis in Deo est est quædam participatio ipsius: ergo quælibet creatura participat rationem formalem obiecti specificantis lumen.

Sententia Auctoris.

454. PROXIMA causa, ex qua oritur expressio huius, aut illius creaturæ, non est diuina essentia vnita intellectui beatorum ut speculum voluntarium; neque ut species expressa, aut impressa creaturarum, neque ut est liberum decretum harum, vel illarum creaturarum; sed est ipsum lumen gloriæ, quatenus est quædam participatio intelligibilis similitudinis, quam Deus habet de creaturis. Fundamentum prioris est, quia nequit variari visio circa obiectum secundarium, quin varietur circa primum; absurdum autem est, variari circa obiectum primum, alioqui visio diuine essentie non esset stabilis & firma, eadem inuariata perseverans per totam æternitatem: ergo. Maiorem probo, quia obiectum secundarium nequit exprimi visione beata, nisi connexum cum primario, tanquam effectus cum causa: ergo nequit cognosci, nisi dependenter à cognitione primarij, tanquam causæ vi eiusdem visionis cognitæ: igitur nequit variari visio circa obiectum secundarium, quin varietur circa primum. Antecedens patet, nam hoc est formaliter videre creaturas in Verbo, videre illas vi eiusdem visionis, qua videtur Verbum, cum eo tanquam cum causa connexas. Prior Consequentia elucet. Posterior probatur, quia si vi eiusdem visionis, quæ videtur obiectum secundarium, videtur etiam prima-

rium, nequit variari visio circa secundarium, quin varietur circa primum. Confirmatur, quia visio creaturarum in Verbo, & quilibet gradus ipsius originatur à lumine gloriæ: sed lumen gloriæ non tendit in secundarium, nisi dependenter à primario, tanquam à medio formali, & ratione saltem remotè cognoscendi secundarium. Ergo nec visio ipsa, aut cuius gradus ipsius exprimere poterit secundarium, nisi dependenter à primario: quia nequit actus aliter ad obiectum tendere, quàm tendat eius habitus.

455. Nec satisfacit Molina dicens, hanc variationem in obiecto secundario fieri posse peculiari influxu Dei, variante visionem circa secundarium, & non circa primum. Quia aut vi talis influxus creatura, quæ de nouo cognoscitur, videtur in Verbo; & sic vi talis influxus magis cognoscitur Verbum; & consequenter augetur cognitio ipsa Verbi: aut non videtur in Verbo, & sic non cognoscitur visione beatifica.

456. Nec dici potest, quòd licet creatura, quæ vi talis influxus de nouo cognoscitur, non cognoscatur in Verbo, adhuc tamen illam videri in Verbo, quatenus videtur eadem visione concomitanter, quæ videtur Verbum. Quia aut hoc significat, videri distincta cognitione, coniuncta tamen in eodè intellectu cum cognitione Verbi; & hoc non sat est, ut dicatur videri in verbo, alioqui omnia, quæ beati vident extra Verbum, dicerentur videri in Verbo: aut eadem cognitione, qua videtur Verbum per peculiarem tamen gradum visionis à Deo productum, identificatum cum eadem visione Verbi, quo tantum repræsentatur noua creatura, absque vlla variatione visionis Verbi. Et neque hoc dici potest, tum quia cum hic gradus sit longè diuersa natura ac speciei à ceteris gradibus visionis beatæ, non erit aptus integrare simul cum illis vnâ numero qualitatem; vnde potius manebit in intellectu beati, ut distincta cognitio, à cognitione beata: tum quia esto posset cum visione beata identificari, adhuc dici non posset quòd creatura, quæ vi talis gradus identificati, cum visione beata videretur, videri in Verbo plusquàm dici possint in Verbo videri reliquæ, quæ ab eodè intellectu beato videntur extra Verbum, nam perinde est, illam videri per cognitionem distinctam, ac per cognitionem identificatam, dum non videatur connexa cum Verbo, tanquam effectus cum causa intuitiue cognita: nam ex hoc accipit creatura nouam perfectionem obiectiuam, quam non habet visa sine tali connexionem; ac proinde non habet ut sic visa id, per quod formaliter distinguitur à cognitione extra Verbum. Nec sufficit quòd videatur connexa cum Verbo vi alterius gradus eiusdem visionis: sicut nec sufficit, quòd videatur connexa cum Verbo vi alterius cognitionis omnino distinctæ: quoniam perinde est. Quod sic probo, nam siue talis cognitio sit partialiter siue totaliter distincta, non communicat creaturæ hoc modo

cogni-

Arrubal.
Machin.

Molina.

Augusti-

cognitæ obiectiua claritatem, quæ est connexio ipsius cum diuina essentia tanquam cum causa vi eiusdem gradus cognitæ; merito cuius ab Augustino dicitur cognosci cognitione maturina.

457. Dices, Potest visio beata variari circa obiectum primum, quin varietur circa secundarium: ergo poterit variari circa secundarium, quin varietur circa primum. Consequentia probatur, quia non minus vno eodemque indivisibili actu representatur vnum, quam aliud: igitur non est maior ratio, quin possit variari circa vnum, quam circa aliud. Antecedens ostendo, quia potest visio gloriosa intendi & remitti circa obiectum primum, quin intendatur, remittatur, aut extendatur circa secundarium; potest enim visio exprimens duas creaturas in Verbo auge-ri, vel remitti circa Verbum, absque eo, quod augeatur, remittatur aut extendatur circa creaturas. Assumptum proba, nam potest videri obiectum primum, nullo viso obiecto secundario: igitur poterit clarius videri primum absque eo, quod clarius aut intensius videatur secundarium: quia si cognitio primarij est independens à cognitione obiecti secundarij, etiam clarior cognitio primarij erit independens à clariore cognitione secundarij.

458. Resp. Negando Consequentiam: etenim cum in mea sententia diuina essentia in se ipsa visa, non sit proxima & formalis, sed tantum remota & radicalis causa videndi creaturas, poterit ipsa videri, quin vlla in ea videatur creatura, & consequenter etiam clari-ius & intensius, quin clarius & intensius, exten-siusve videantur creaturæ, vt rectè probat argumentum: & amplius sic explico. Nam intensior cognitio circa idem obiectum, est productio nouæ cognitionis circa illud, nisi quod non appellatur noua cognitio, quia sup-ponit aliam circa idem obiectum, cum qua integrat vnā: sicut intensio lucis, est produ-ctio nouæ lucis, ex eo autem tantum non appellatur noua lux, quia supponit aliam cum qua integrat vnā lucem maiorem, alio-quin si ea ipsa intensior cognitio, quæ produ-cta est secundo loco, producta fuisset primo, esset noua cognitio. Igitur si prima cognitio potuit tendere ad Verbum, absque eo, quod tenderet ad creaturas, poterit & secunda, cum secunda non differat à prima, nisi sola poste-rioritate naturæ, aut durationis: nam eadem, quæ est secunda potuit esse prima, & contrā.

459. Idem argumentum ab opposito, pro-bat, non posse intendi, aut remitti cognitio-nem obiecti secundarij, quin intendatur aut remittatur cognitio obiecti primarij: quia sic-ut nullum obiectum secundarium videri po-terit in Verbo, nisi dependenter à cognitione Verbi, ita nec intensius, aut remissius videri, nisi dependenter ab intentione, aut remissio-ne cognitionis Verbi. Et ratio discriminis est, quoniam visio creaturæ cognitæ in Verbo pendet essentialiter à visione Verbi: visio au-tem Verbi non nisi tantum connaturaliter pendet à visione creaturarum: & hoc ideo,

quia in visione gloriosa creaturæ non viden-tur in se, sed in Verbo, tanquam in causa & medio prius viso. Causa autem etiam intuiti-ue visa abstrahere potest ab intuitiua notitia effectus: effectus autem, vt visibilis in cau-sa, abstrahere non potest à visione causæ; cum hoc ipsum formaliter importet effectus visibilis in causa. Confirmatur: quia Diui-na essentia est medium, à quo formaliter spe-cificatur cognitio creaturarum in Verbo; creaturæ autem sunt tantum obiectum ma-teriale connexum cum formali: sed implicat, esse cognitionem sine suo medio formali a&u cognito: non implicat autem cognitio sine obiecto materiali connexo cum formali: igitur non implicat cognitio Verbi sine cogni-tione creaturarum, implicat autem cogni-tio creaturarum in Verbo sine cognitione ipsius Verbi a&u cogniti vi eiusdem cogni-tionis, qua cognoscuntur creaturæ in Ver-bo. Ex his patet ad probationem Conse-quentiæ, nam licet eodem indivisibili actu re-præsentetur obiectum primum & secun-darium, tamen secundarium repræsentatur cum essentiali connexione ad primum, pri-marium verò non nisi cum naturali conne-xione ad secundarium.

461. Cæterum, quod est valde notandum, cum dicitur remitti posse visionem circa ob-iectum primum, non remissa circa secun-darium, non est intelligendum de remissione illius gradus visionis, qui ex indiuidua sua ratione tendit ad vtrumque obiectum, quia sicut ille per eundem indiuisibilem respec-tum respicit vtrumque, ita remitti nequit circa vnum, quin necessarid remittatur cir-ca aliud: sed intelligendum est de remissio-ne illius dumtaxat gradus intensioris, qui in eadem visione elicici potest circa ob-iectum primum independentem à secunda-rio: quia sicut ille non respicit secundarium, & distinguitur à reliquis gradibus, ita remitti potest, absque eo, quod remittantur reliqui gradus, qui se extendunt ad obiectum secun-darium.

462. Instabis. Verbum est ratio videndi creaturas: ergo implicat intensius videri ver-bum, quin simul intensius videantur crea-turæ, cum tota ratio videndi creaturas sit Ver-bum in seipso visum. Resp. Distinguendo an-tecedens. Verbum est ratio videndi creatu-ras proxima & formalis, nego; remota & radi-calis, concedo. Proxima enim & formalis ra-tio videndi creaturas est ipsamet visio creatu-rarum, quæ non implicat, vt sit remissior circa creaturas, intensior verò circa Verbum. Ad probationem, nego Verbum esse totam ratio-nem videndi creaturas, sed tantum remotam & radicalem.

453. Secundum, Nempe quod proxima cauta videndi has velillas creaturas, non sit Diuina essentia vnita intellectui beatorum vt species expressa creaturarum, probatur; quoniam species expressa non repræsentat obiecta, quæ exprimit, nisi intellectui; cu-ius est expressa species & vitalis imago:

atqui

atque species expressa increata non potest vni-
ri intellectui beatorum, ut species expressa &
vitalis imago ipsius, sed tantum ut obiectum
extrinsecum: obiectum autem, ut extrinsecè
vntum potentia, non manifestat illi nisi se-
ipsum, & ea quæ in seipso formaliter continet.
Cum igitur creaturæ non contineantur for-
maliter, sed tantum eminentialiter & inten-
tionaliter in specie expressa increata, non po-
terit beato esse proxima ratio videndi creatur-
as. At adde quod etiam si in ea beatus cerne-
re posset creaturas, adhuc illa non posset esse
proxima causa, hæc potius quàm illa obiecta
videndi: quia cum in ea exprimantur omnia,
non esset maior ratio cur hæc potius quàm
alia beatus videret: Vnde oporteret assignare
aliam causam, quæ proximius determinaret
intellectum beati ad hæc potius, quàm ad illa
obiecta videndi.

464. Tertium. Quod neque sit diuina es-
sentia, ut species impressa creaturarum, sic o-
stendo. Diuina essentia non est immediata &
proxima causa determinandi intellectum bea-
tum ad notitiam sui: ergo multò minùs est
proxima & immediata causa determinan-
di eundem ad notitiam creaturarum. Con-
sequentia patet, quia Deus non determinat
ad notitiam creaturarum, nisi prædetermi-
nando ad notitiam sui, tanquam ad obiectum
primarium: igitur si non est proxima causa
determinandi ad notitiam sui, neque erit pro-
xima causa determinandi ad notitiam crea-
turarum, ad quarum notitiam determinat
mediante notitia sui, tanquam medij forma-
lis specificantis ipsam notitiam creaturarum.
Antecedens probo, quia lumen gloriæ non
solum est participatio luminis increati tenen-
tis se ex parte intellectus, sed etiam diuinæ
essentiæ tenentis se ex parte obiecti: ergo non
solum complet intellectum beati per modum
potentiæ, sed etiam proximè determinat illum
per modum obiecti: ergo non diuina essen-
tia, sed lumen erit proxima & immediata
causa determinandi intellectum beati ad vi-
sionem sui atque adeo ad visionem creatura-
rum.

465. Quartum, quod neque sit liberum de-
cretum Dei, constat primò, quia liberum de-
cretum Dei non est causa possibile; hæc
enim præsupponuntur ad liberum decretum
Dei, virtute omnipotentia diuinæ, vi cuius
necessariò, & antecedenter ad liberam vo-
luntatem Dei res dicuntur possibles, ergo
saltem proxima causa videndi possibles non
potest esse liberum decretum Dei. Secundò
nec potest esse proxima causa videndi futura,
tum quia illa non continet in se formaliter:
tum quia non foret maior ratio, cur hæc
potius manifestaret, quàm illa. Vnde neces-
sariò recurrendum esset ad aliam causam, quæ
proximius intellectum beati determinaret
ad hæc potius futura cognoscenda, quàm ad
alia.

466. Quintum quod proxima & immédia-
ta causa videndi has potius creaturas, quàm il-
las sit ipsum lumen gloriæ, probatur, quoniam

lumen gloriæ, ut ex dictis constat, non solum
est participatio intellectus diuini, ut cogno-
scitui, sed etiam essentiæ diuinæ, ut intelli-
gibilis sui tanquam obiecti primarij, & crea-
turarum, tanquam obiecti secundarij. Vnde
quæ participatio est intellectus diuini, com-
plet intellectum beati per modum potentiæ,
eumque proximè habilem reddit, ut possit
ulterius obiectiue determinari ad visionem
Dei, & creaturarum in Deo: quæ participatio
est diuinæ essentiæ ut est obiectum intelli-
gibile, & primariò determinatum ad sui co-
gnitionem, proximè potentiam beati deter-
minat ad visionem Dei, & simul reddit illam
connaturaliter exigentem determinationem
creaturarum in Verbo: quæ tandem participa-
tio est intelligibilis æque eminentialis spe-
ciei creaturarum, vltimò intellectum beati
determinat ad has, vel illas creaturas in Ver-
bo intuendas: nam ut sic est intelligibilis at-
que eminentialis species harum vel illarum
creaturarum in Verbo videndarum. Totum
hoc constat ex dictis de lumine gloriæ: quia
nimirum possibile est lumen, quod omnes
istas perfectiones participet: ergo connatura-
lius ponitur: ergo de facto est ponendum, in
antecedente nulla est repugnantia: prior Con-
sequentia est evidens: nam illud lumen est cō-
naturalius, quod potentiam beati proximè
determinat ad omnia ea, ad quæ beatus eget
determinatione. Posterior verò probatur,
quoniam Deus, quæ eius est perfectissima
providentia, semper id facit, quod magis con-
ducit ad connaturaliorem modum operandi
creaturæ. Pro maiore declaratione præsentis
difficultatis, & faciliiori solutione opposito-
rum argumentorum sit,

SECTIO XXV.

*An quodlibet lumen gloriæ inclinet in
intellectum beati ad quascumque
creaturas in Deo cogno-
scendas?*

467. PRIMA sententia affirmat. Est Arru-
balis & Machin. supra cit. Funda-
mentum est, quia quilibet habitus inclinat ad
omnia obiecta materialia contenta sub for-
mali; sed omnes creature sunt obiecta mate-
rialia contenta sub diuina essentia tanquam
sub obiecto formali: ergo lumen gloriæ incli-
nat ad cognoscendas omnes creaturas in di-
uina essentia tanquam obiecta materialia sub
formali. Maior constat primò in reliquis ha-
bitibus supernaturalibus: etenim habitus fi-
dei inclinat ad credenda omnia reuelata pro-
pter auctoritatem Dei, tanquam propter ra-
tionem formalem; spes ad speranda omnia
sperabilia propter promissionem Diuinam;
charitas ad diligenda omnia bona creata
propter bonitatem Increatam, & sic de
reliquis. Secundò quia in quolibet obiecto

*Arrubal.
Machin.*

materialis